

ГЕОГРАФИЈА

**Испитни каталог
за државну матуру у
школској години 2024/2025.**

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

ИСПИТНИ КАТАЛОГ ЗА **ДРЖАВНУ МАТУРУ** У ШКОЛСКОЈ ГОДИНИ 2024/2025.
ГЕОГРАФИЈА

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

САДРЖАЈ

УВОД	5
1. ПОДРУЧЈА ИСПИТИВАЊА	6
2. ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ	7
2.1. ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ПОДРУЧЈА <i>ПРОСТОРНИ ИДЕНТИТЕТ</i>	7
2.2. ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ПОДРУЧЈА <i>ПРОСТОРНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И ПРОЦЕСИ</i>	10
2.3. ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ПОДРУЧЈА <i>ОДРЖИВОСТ</i>	20
3. СТРУКТУРА ИСПИТА	24
4. ТЕХНИЧКИ ОПИС ИСПИТА	25
4.1. ТРАЈАЊЕ ИСПИТА	25
4.2. ИЗГЛЕД ИСПИТА И НАЧИН РЕШАВАЊА	25
4.3. ПРИБОР	25
5. ОПИС БОДОВАЊА	26
6. ПРИМЕРИ ЗАДАТАКА	27
6.1. ПРИМЕРИ ЗАДАТАКА ВИШЕСТРУКОГ ИЗБОРА	27
6.2. ПРИМЕРИ ЗАДАТАКА КРАТКОГ ОДГОВОРА	31
6.3. ПРИМЕРИ ЗАДАТАКА ПРОДУЖЕНОГ ОДГОВОРА	35
7. ПРИПРЕМА ЗА ИСПИТ	43

УВОД

Географија је изборни предмет државне матуре.

У Испитном каталогу за државну матуру из Географије јасно је описано шта ће се и на који начин испитивати у испиту државне матуре из Географије у школској 2024/2025. години. Испитни каталог усклађен је са одобреним курикулумом наставног предмета Географија за основне школе и гимназије у Републици Хрватској¹. Садржи седам поглавља:

1. Подручја испитивања
2. Образовни исходи
3. Структура испита
4. Технички опис испита
5. Опис бодовања
6. Примери задатака
7. Припрема за испит.

У првом и другом поглављу наведено је шта се испитује у испиту. У првом поглављу наведена су подручја испитивања, а у другом образовни исходи односно кључна знања и вештине које кандидат² треба усвојити.

У трећем, четвртом и петом поглављу описани су начин испитивања, структура и облик испита, врсте задатака те начин решавања и вредновања задатака и испитних целина.

У шестом поглављу наведени су примери задатака, а у седмом поглављу објашњено је на који се начин треба припремити за испит.

¹ NN, br. 7/19 (22. januara 2019.)

² Термин „кандидат“ у испитном каталогу подразумева родну разлику те се односи и на кандидаткиње и на кандидате.

1. ПОДРУЧЈА ИСПИТИВАЊА

Сврха је испита државне матуре из Географије испитати географску писменост односно концептуално разумевање просторног идентитета, просторних организација и процеса те одрживости на свим просторним нивоима, од локалног до глобалног нивоа. То укључује проверавање оспособљености:

- за примену концептуалног и процедуралног знања у новим ситуацијама
- за коришћење географских карата
- за примену географских, графичких, статистичких и математичких вештина
- за примену просторног мишљења.

Достигнути нивои географске писмености кандидата проверавају се на свим просторним нивоима у овим подручјима испитивања:

1. *Просторни идентитет*
2. *Просторне организације и процеси*
3. *Одрживост.*

2. ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ

Предметни курикулум Географије према којем је израђен овај испитни каталог структуриран је према концептима. Географија се заснива на четири кључна концепта: просторном идентитету, просторним организацијама и процесима одрживости те просторном обухвату који има интегрални карактер и саставни је део претхода три концепата. Сваки концепт представља једно подручје испитивања. Подручја испитивања састоје се од неколико потподручја. Кључна знања и вештине које кандидат треба усвојити дефинисана су кроз образовне исходе.

2.1. ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ПОДРУЧЈА

ПРОСТОРНИ ИДЕНТИТЕТ

Просторни идентитет је подручје испитивања које према предметном курикулуму дефинишемо као „географски концепт који обухвата простор као оквир свих географских истраживања, регију као подручје које карактеришу одређена обележја те место као део простора којем су људи својим активностима уградили значај. Просторни идентитет укључује и становништво и његове структуре те културне феномене и начин живота који из њега произлазе те, на крају, национални идентитет и свест о важности израстања у одговорног и савесног грађанина”.³

Потподручја која се испитују у оквиру овог подручја су:

- Глобализација и поларизација света
- Демографска (не)одрживост Хрватске.

У тим потподручјима дефинисани су образовни исходи из курикулума наставног предмета Географија за гимназије који су разрађени у табели 1.

³ (NN, br. 7/19)

Табела 1. Разрада образовних исхода подручја Просторни идентитет⁴

ПОДРУЧЈЕ 1. ПРОСТОРНИ ИДЕНТИТЕТ		
ПОТПОДРУЧЈЕ	ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ИЗ КУРИКУЛУМА	РАЗРАДА ОБРАЗОВНИХ ИСХОДА
1.1. Глобализација и поларизација света	1.1.1. Ученик анализира утицај глобализације на развој привреде и друштва на различитим просторним нивоима. (GEO SŠ A.B.2.1.)	♦ препознаје улогу мултинационалних компанија у светској привреди
		♦ препознаје улогу и значај економских интеграција и међународних организација у свету
		♦ образлаже улогу саобраћаја и трговине у процесу глобализације
		♦ објашњава утицај глобализације на поједине делатности (трговина, туризам, саобраћај, пољопривреда, индустрија) и економију знања
	1.1.2. Ученик анализира утицај глобализације на национални идентитет и суверенитет те наводи примере нематеријалне и материјалне баштине као елемената националног идентитета. (GEO SŠ A.4.1.)	♦ препознаје утицај глобализацијских процеса у савременом свету на очување националних идентитета (утицај међународних организација, интеграција, медија, музике, културе, спорта, филмова и др.)
		♦ разликује примере нематеријалне и материјалне баштине као елемената националног идентитета
		♦ објашњава утицаје мултикултуралности на примерима из Хрватске и света
	1.1.3. Ученик анализира геополитичке, привредне и културно-цивилизацијске аспекте подељености света. (GEO SŠ B.A.4.2.)	♦ препознаје савремене кризне средине и њихове последице
		♦ разликује врсте културалних регија (формална, функционална, вернакуларна, аспирациона)
		♦ упоређује савремене велесиле према њиховој привредној и војној моћи, утицајима и интересима
		♦ интерпретира поларизацију света према привредној развијености

⁴ ознака приказује шифру исхода из Курикулума наставног предмета Географије за основне школе и гимназије (NN, бр. 7/19)

ПОДРУЧЈЕ 1. ПРОСТОРНИ ИДЕНТИТЕТ		
ПОТПОДРУЧЈЕ	ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ИЗ КУРИКУЛУМА	РАЗРАДА ОБРАЗОВНИХ ИСХОДА
1.2. Демографска (не)одрживост Хрватске	1.2.1. Ученик истражује демографску слику Хрватске, образлаже демографску (не)одрживост те аргументовано износи властите предлоге мера популацијске политике. (GEO SŠ В.А.3.7.)	♦ препознаје примере мера популационе политике
		♦ упоређује промену броја становника Хрватске и управно-територијалних јединица по пописним годинама
		♦ упоређује подручја различите густине насељености уз помоћ тематске карте / табеле / дијаграма
		♦ објашњава утицај промене биолошке структуре и старења на привредну и демографску одрживост
		♦ идентификује специфичности демографског развоја Хрватске и последице за демографску одрживост
		♦ објашњава утицај миграција на промену броја и структуре становништва

2.2. ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И ПРОЦЕСИ

Просторне организације и процеси „сложен је концепт који обухвата разумевање просторних распореда (дистрибуција) различитих елемената природне основе и друштвене надградње те препознавање и разумевање могућих образаца у тим дистрибуцијама, њихових међусобних веза и на крају промена тих дистрибуција, образаца и међуодноса током времена”.⁵

Потподручја која се испитују унутар овог подручја су:

- *Релјеф на Земљи*
- *Клима и климатске промене*
- *Воде на Земљи*
- *Државне границе*
- *Демографски процеси*
- *Насеља*
- *Привредне делатности*
- *Земља у васиони.*

Унутар тих потподручја дефинисани су образовни исходи из курикулума наставнога предмета Географија за гимназије који су разрађени у табели 2.

Табела 2. Разрада образовних исхода подручја Просторне организације и процеси

ПОДРУЧЈЕ 2. ПРОСТОРНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И ПРОЦЕСИ		
ПОТПОДРУЧЈЕ	ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ИЗ КУРИКУЛУМА	РАЗРАДА ОБРАЗОВНИХ ИСХОДА
2.1. Релјеф на Земљи	2.1.1. Ученик описује основна обележја геолошких периода, разликује врсте стена према настанку и главне структурне елементе литосфере, објашњава настанак фосила, методе одређивања старости стена, настанак релјефа и његових главних генетских типова те њихову међузависност са друштвом и његовим активностима на примерима из света и Хрватске користећи се географским картама и ИКТ-ом. (GEO SŠ B.1.2.)	<ul style="list-style-type: none"> • разликује геолошку поделу на еоне, поделу кенозоика на ере и периоде те поделу палеозоика, неозоика и квартара на епохе

ПОДРУЧЈЕ 2. ПРОСТОРНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И ПРОЦЕСИ		
ПОТПОДРУЧЈЕ	ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ИЗ КУРИКУЛУМА	РАЗРАДА ОБРАЗОВНИХ ИСХОДА
2.1. Рељеф на Земљи	2.1.1. Ученик описује основна обележја геолошких периода, разликује врсте стена према настанку и главне структурне елементе литосфере, објашњава постанак фосила, методе одређивања старости стена, постанак рељефа и његових главних генетских типова те њихову међузависност са друштвом и његовим активностима на примерима из света и Хрватске користећи се географским картама и ИКТ-ом. (GEO SŠ B.1.2.)	<ul style="list-style-type: none"> разликује главне структурне елементе литосфере (слојеви, боре, раседи, навлаке)
		<ul style="list-style-type: none"> разликује врсте стена према настанку и примере њиховог искориштавања
		<ul style="list-style-type: none"> разликује методе одређивања старости стена
		<ul style="list-style-type: none"> разликује хипоцентар и епицентар те јачине потреса према Рихтеровој лествици
		<ul style="list-style-type: none"> интерпретира ендегене процесе и рељефне облике чији је настанак пресудно везан уз њих (вулкани, планински венци, сводови и улегнућа, тектонске котлине)
		<ul style="list-style-type: none"> објашњава егзогене процесе (трошење, падински, флувијални, марински, еолски, глацијални, каршки, биогени, антропогени) и њима настале рељефне облике
		<ul style="list-style-type: none"> објашњава географску расподелу главних типова рељефа и њихов утицај на насељеност, делатности и живот у свету и Хрватској
2.2. Клима и климатске промене	2.2.1. Ученик објашњава утицај климатских фактора на одређене климатске елементе користећи се географским картама и ИКТ-ом. (GEO SŠ B.1.3.)	<ul style="list-style-type: none"> интерпретира географску расподелу температуре ваздуха те ваздушног притиска и падавина на Земљи уз помоћ географских карата, дијаграма и других графичких прилога
		<ul style="list-style-type: none"> објашњава температуру ваздуха, ваздушни притисак, ветар, влагу у ваздуху, падавине и наоблаку и са њима повезане мерне јединице, уређаје и начине мерења

ПОДРУЧЈЕ 2. ПРОСТОРНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И ПРОЦЕСИ		
ПОТПОДРУЧЈЕ	ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ИЗ КУРИКУЛУМА	РАЗРАДА ОБРАЗОВНИХ ИСХОДА
2.2. Клима и климатске промене	2.2.1. Ученик објашњава утицај климатских фактора на одређене климатске елементе користећи се географским картама и ИКТ-ом. (GEO SŠ B.1.3.)	<ul style="list-style-type: none"> закључује како атмосфера, географска ширина, расподела копна и мора, надморска висина, рељеф и морске струје утичу на климатске елементе
	2.2.2. Ученик објашњава узроке и последице свих нивоа циркулације атмосфере са примерима из света и Хрватске користећи се географским картама и ИКТ-ом. (GEO SŠ B.1.4.)	<ul style="list-style-type: none"> препознаје обележја и кретање тропских циклона
		<ul style="list-style-type: none"> разликује ваздушне масе и фронте
		<ul style="list-style-type: none"> објашњава узроке планетарне и терцијарне циркулације те настанак планетарних и монсунских ветрова
	2.2.3. Ученик се користи синоптичком картом за разумевање прогнозе времена. (GEO SŠ B.1.5.)	<ul style="list-style-type: none"> закључује како настају, развијају се и која су обележја циклоне и антициклоне
		<ul style="list-style-type: none"> интерпретира географску расподелу елемената синоптичке карте и на темељу њих време приказано на карти
	2.2.4. Ученик анализира промене климе те аргументовано објашњава утицај човека на глобално затопљење. (GEO SŠ B.3.2)	<ul style="list-style-type: none"> препознаје доказе о промени климе током геолошке прошлости и у инструментално доба
		<ul style="list-style-type: none"> објашњава ефекат стакленика
		<ul style="list-style-type: none"> објашњава промену климе као природни и антропогено условљени процес
	2.2.5. Ученик анализира последице глобалног затопљења те активности међународне заједнице у решавању тог проблема. (GEO SŠ B.3.3.)	<ul style="list-style-type: none"> препознаје примере међународне активности усмерене смањењу човековог утицаја на климатске промене, ставове држава и организација у свету око смањења емисије стакленичких гасова
		<ul style="list-style-type: none"> објашњава утицај климатских промена на живот на Земљи
		<ul style="list-style-type: none"> објашњава могуће негативне и позитивне последице глобалног затопљења

ПОДРУЧЈЕ 2. ПРОСТОРНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И ПРОЦЕСИ		
ПОТПОДРУЧЈЕ	ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ИЗ КУРИКУЛУМА	РАЗРАДА ОБРАЗОВНИХ ИСХОДА
2.3. Воде на Земљи	2.3.1. Ученик анализира природно-географска обележја и друштвено-економско значење мора користећи се географским картама и ИКТ-ом. (GEO SŠ B.1.6.)	♦ препознаје утицај и последице кретања мора и просторни распоред морских струја
		♦ разликује пет океана те делове светског мора
		♦ успоређује основна обележја океана и Средоземног мора
		♦ интерпретира привредни значај мора и подморја те процес литорализације са примерима из света и Хрватске
		♦ објашњава обележја мора (температура, салинитет, боју и провидност) и њихову географску расподелу користећи се графичким и табеларним прилозима
	2.3.2. Ученик објашњава и успоређује појаву и значење вода на копну и њихова обележја те наводи примере из света и Хрватске користећи се географским картама и ИКТ-ом. (GEO SŠ B.1.7.)	♦ препознаје еколошку важност мочвара
		♦ разликује егзореична, ендореична и ареична подручја
		♦ разликује основне типове проточних режима
		♦ успоређује обележја река у Хрватској
		♦ разликује језера према положају, настанку, сталности, салинитету и органској продукцији
		♦ интерпретира хрватске водне залихе, њихов квалитет и мере одрживог привређивања и очувања квалитета вода
		♦ интерпретира податке о количини, просторном распореду и појавне облике вода на копну и у подземљу
	2.3.3. Ученик објашњава утицај вода на насељеност и привредни развој на примерима из света и Хрватске користећи се географским картама и ИКТ-ом. (GEO SŠ B.C.1.8.)	♦ упоређује традиционалне и савремене начине наводњавања, водоснабдевања и одводње у свету и Хрватској

ПОДРУЧЈЕ 2. ПРОСТОРНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И ПРОЦЕСИ		
ПОТПОДРУЧЈЕ	ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ИЗ КУРИКУЛУМА	РАЗРАДА ОБРАЗОВНИХ ИСХОДА
2.3. Воде на Земљи	2.3.3. Ученик објашњава утицај вода на насељеност и привредни развој на примерима из света и Хрватске користећи се географским картама и ИКТ-ом. (GEO SŠ B.C.1.8.)	<ul style="list-style-type: none"> закључује о хидроенергетској улози река те позитивним и негативним последицама градње великих акумулација на темељу података и графичких приказа
		<ul style="list-style-type: none"> описује узроке и последице поплава те различите поступке у одбрани од поплава са примерима из света и Хрватске
		<ul style="list-style-type: none"> објашњава улогу водотока и долина у насељености и привреди
2.4. Државне границе	2.4.1. Ученик истражује значај државних граница у савременом свету. (GEO SŠ B.C.4.6.)	<ul style="list-style-type: none"> препознаје настанак хрватских државних граница на копну и мору користећи се графичким прилозима
		<ul style="list-style-type: none"> именује примере енклава и ексклава
		<ul style="list-style-type: none"> препознаје примере међународно признатих, делимично признатих и непризнатих држава из Европе и света
		<ul style="list-style-type: none"> идентифицира примере нерешених граничних питања из света и Хрватске
		<ul style="list-style-type: none"> упоређује различите граничне режиме с обзиром на проточност људи и роба
		<ul style="list-style-type: none"> упоређује друштвено-економска обележја пограничних подручја
2.5. Демографски процеси	2.5.1. Ученик анализира размештај и кретање броја становника, показатеље природног и просторног кретања становништва те демографске структуре и процесе на локалном, националном и светском нивоу уз помоћ табела, графичких приказа и географске карте. (GEO SŠ B.2.1.)	<ul style="list-style-type: none"> упоређује демографски развој држава различитог степена привредне развијености
		<ul style="list-style-type: none"> упоређује просторе са различитим трендовима општег кретања становништва
		<ul style="list-style-type: none"> интерпретира уз помоћ табеларних података, географских карата и графичких приказа размештај и кретање броја становника те густину насељености

ПОДРУЧЈЕ 2. ПРОСТОРНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И ПРОЦЕСИ		
ПОТПОДРУЧЈЕ	ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ИЗ КУРИКУЛУМА	РАЗРАДА ОБРАЗОВНИХ ИСХОДА
2.5. Демографски процеси	2.5.1. Ученик анализира размештај и кретање броја становника, показатеље природног и просторног кретања становништва те демографске структуре и процесе на локалном, националном и светском нивоу уз помоћ табела, графичких приказа и географске карте. (GEO SŠ B.2.1.)	♦ интерпретира податке о наталитету, морталитету, инфантилном морталитету, фертилитету, виталитету, природној промени, коефицијенту маскулинитету и феминитету
		♦ интерпретира податке и графичке приказе о просторном кретању становништва (миграције према узроку, дometу и трајању)
		♦ интерпретира демографске структуре (биолошка, образовна, економска, национална, религијска, језична)
	2.5.2. Ученик анализира узроке и последице савремених демографских процеса на локалном, националном и светском нивоу уз помоћ табела, графичких приказа и географске карте. (GEO SŠ B.2.2.)	♦ интерпретира очекивано трајање живота у различитим деловима свита користећи се табеларним и графичким приказима
		♦ упоређује типове и мјере популацијских политика (еугеничка, редистрибутивна, рестриктивна и експанзивна)
		♦ закључује како поједине демографске структуре и процеси утичу на привредни и просторни развој
	2.5.3. Ученик анализира обележја, распоред и могућности одрживе валоризације суб екуменских простора у свету и Хрватској уз помоћ географске карте и ИКТ-а. (GEO SŠ B.3.5.)	♦ препознаје географску распрострањеност и узроке слабе насељености тропских кишних шума, тајги, субполарних и поларних пустоши и високо планинских крајева
		♦ идентифицира географску расподелу екстремних субекуменских околина у свету
		♦ издваја предности и недостатке савремене валоризације субекуменских подручја у Хрватској с обзиром на њихову географску расподелу
		♦ објашњава настанак највећих светских врућих и хладних пустиња (BWh и BWk)

ПОДРУЧЈЕ 2. ПРОСТОРНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И ПРОЦЕСИ		
ПОТПОДРУЧЈЕ	ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ИЗ КУРИКУЛУМА	РАЗРАДА ОБРАЗОВНИХ ИСХОДА
2.5. Демографски процеси	2.5.3. Ученик анализира обележја, распоред и могућности одрживе валоризације суб екуменских простора у свету и Хрватској уз помоћ географске карте и ИКТ-а. (GEO SŠ B.3.5.)	<ul style="list-style-type: none"> објашњава традиционални начин живота и главне привредне делатности у екстремним субекуменским околинама и њихово савремено вредновање
	2.5.4. Ученик анализира утицај природно-географских и друштвено-географских фактора на појаву и ширење болести те на квалитет здравља на примерима из Хрватске и света. (GEO SŠ B.4.7.)	<ul style="list-style-type: none"> препознаје примере значаја и улоге образовања, WHO-а и лекара без граница на сузбијање болести
		<ul style="list-style-type: none"> упоређује податке о индикаторима здравља популације на светском и регионалном нивоу
		<ul style="list-style-type: none"> објашњава како природно-географски и друштвено-географски фактори утичу на здравље људи
2.6. Насеља	2.6.1. Ученик анализира и упоређује морфолошку и функционалну структуру насеља те упоређује обележја и функције руралних и урбаних насеља у Хрватској. (GEO SŠ B.2.3.)	<ul style="list-style-type: none"> препознаје критерије за одређивање градских насеља
		<ul style="list-style-type: none"> упоређује функције насеља
		<ul style="list-style-type: none"> упоређује на примерима функционалну и морфолошку структуру насеља у Хрватској
	2.6.2. Ученик истражује нодално-функционалну организацију Хрватске. (GEO SŠ B.2.4.)	<ul style="list-style-type: none"> интерпретира хијерархијску структуру насеља класификујући насеља на субрегионалне, регионалне, макрорегионалне и микрорегионалне центре у Хрватској
	2.6.3. Ученик анализира развој урбаних насеља те промену њихове просторне и социоекономске структуре. (GEO SŠ B.2.5.)	<ul style="list-style-type: none"> разликује етапе урбанизације
		<ul style="list-style-type: none"> упоређује развој урбаних насеља те њихову просторну и социоекономску структуру
		<ul style="list-style-type: none"> упоређује обележја основних културно-генетских типова градова
		<ul style="list-style-type: none"> интерпретира промену функционалне и морфолошке структуре насеља

ПОДРУЧЈЕ 2. ПРОСТОРНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И ПРОЦЕСИ		
ПОТПОДРУЧЈЕ	ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ИЗ КУРИКУЛУМА	РАЗРАДА ОБРАЗОВНИХ ИСХОДА
2.6. Насеља	2.6.4. Ученик истражује савремене промене у градским насељима и њиховој околини те упоређује промене у градовима у Хрватској и свету. (GEO SŠ B.3.6.)	<ul style="list-style-type: none"> идентификује социоекономске поларизације у градовима и градским четвртима
		<ul style="list-style-type: none"> упоређује на одабраним примерима функције те комуналне и инфраструктурне проблеме мегаградова и суперградова
2.7. Привредне активности	2.7.1. Ученик истражује и анализира промену фактора локације привредних активности. (GEO SŠ B.2.6.)	<ul style="list-style-type: none"> разликује природно-географске и друштвено-географске факторе локације привредних делатности на различитим примерима из Хрватске и света
		<ul style="list-style-type: none"> идентификује промену важности појединих фактора локације
		<ul style="list-style-type: none"> објашњава како локација привредних активности утиче на одрживи развој простора
	2.7.2. Ученик анализира и упоређује различите показатеље развијености на свим просторним нивоима. (GEO SŠ B.2.7.)	<ul style="list-style-type: none"> упоређује важност појединих сектора делатности
		<ul style="list-style-type: none"> интерпретира податке и графичке приказе структуре привреде
		<ul style="list-style-type: none"> интерпретира показатеље привредне и социоекономске развијености
	2.7.3. Ученик анализира структуру, резерве и просторни распоред енергетских извора и минералних сировина те препознаје важност сировина и енергије за привредни развој. (GEO SŠ B.C.2.8.)	<ul style="list-style-type: none"> упоређује податке о енергетским потенцијалима, производњи и потрошњи електричне енергије
		<ul style="list-style-type: none"> интерпретира просторни распоред и кориштење необновљивих и обновљивих извора енергије

ПОДРУЧЈЕ 2. ПРОСТОРНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И ПРОЦЕСИ		
ПОТПОДРУЧЈЕ	ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ИЗ КУРИКУЛУМА	РАЗРАДА ОБРАЗОВНИХ ИСХОДА
2.7. Привредне активности	2.7.4. Ученик анализира развој, обележја, просторни распоред и значење индустрије. (GEO SŠ B.2.9.)	♦ препознаје обележја индустрија високих технологија
		♦ разликује обележја старих и нових индустрија и индустријских простора
		♦ упоређује на примерима процесе индустријализације, деиндустријализације и реиндустријализације
		♦ закључује о значењу индустрије за привредни развој на темељу анализе података о индустријској производњи, броју запослених у индустрији и уделу у БДП-у
	2.7.5. Ученик истражује појаву и развој туризма у Хрватској и свету. (GEO SŠ B.A.C.4.3.)	♦ разликује облике туризма
		♦ препознаје позитивне и негативне резултате појединих облика туризма на становништво, привреду и околину
		♦ именује туристичко место, туристичку регију, туристичку дестинацију, туристички производ и туристичко подручје
		♦ упоређује факторе развоја туризма у туристички најразвијенијим подручјима
		♦ упоређује обележја и значење туристичких регија Хрватске, важнијих туристичких места и атракција
		♦ интерпретира податке о броју туристичких долазака, ноћења и прихода од туризма
		♦ објашњава на примерима утицај појединих фактора на развој туризма
		♦ интерпретира како туризам утиче на социоекономске и просторне промене користећи се табеларним и графичким прилозима

ПОДРУЧЈЕ 2. ПРОСТОРНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И ПРОЦЕСИ		
ПОТПОДРУЧЈЕ	ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ИЗ КУРИКУЛУМА	РАЗРАДА ОБРАЗОВНИХ ИСХОДА
2.7. Привредне активности	2.7.6. Ученик истражује утицај саобраћаја, интернета и светских трговинских и финансијских токова на повезивање света. (GEO SŠ B.4.4.)	♦ упоређује функцију и важност саобраћаја у повезивању света данас и у прошлости
		♦ интерпретира податке о повезаности саобраћаја и трговине те утицају интернета и савремених технологија на повезивање света
		♦ закључује како организације и институције важне у светским трговинским и финансијским токовима утичу на повезивање света
	2.7.7. Ученик разликује и анализира места и праксе провођења слободног времена те њихове последице у простору. (GEO SŠ B.A.4.5.)	♦ препознаје утицај слободног времена и потрошачких пракси на промене у простору на примерима из Хрватске и света
		♦ упоређује трајање радног/ слободног времена и трајање радног века на одабраним примерима
		♦ упоређује могућности различитих начина провођења слободног времена на селу и у граду
		♦ закључује како социоекономска структура становништва утиче на провођење слободног времена
2.8. Земља у васиони	2.8.1. Ученик истражује најновија сазнања о васиони и Сунчевом систему. (GEO SŠ B.4.8.)	♦ препознаје положај Земље у васиони и Сунчевом систему
		♦ препознаје примере технолошких иновација која су придонела истраживању васионе и могуће утицаје из васионе на живот на Земљи
		♦ разликује структуру васионе и Сунчевог система (галаксије, звезде, остала васионска тела)

2.3. ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ПОДРУЧЈА ОДРЖИВОСТ

Одрживост је треће подручје испитивања које „подразумева развој у складу са ограниченим изворима енергије и сировина те у опште са природом у којој је човек важан фактор различитих екосистема. Концепт одрживости можемо посматрати са три аспеката: друштвеног, еколошког и економског”.⁶

Потподручја која се испитују у овом подручју су:

- *Георазноврсност и геонаслеђе*
- *Загађење животне средине и заштита природе*
- *Географски аспекти одрживог развоја.*

Унутар тих потподручја дефинисани су образовни исходи из курикулума наставног предмета Географија за гимназије који су разрађени у табели 3.

Табела 3. Разрада образовних исхода подручја Одрживост

ПОДРУЧЈЕ 3. ОДРЖИВОСТ		
ПОТПОДРУЧЈЕ	ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ИЗ КУРИКУЛУМА	РАЗРАДА ОБРАЗОВНИХ ИСХОДА
3.1. Георазноврсност и геонаслеђе	3.1.1. Ученик објашњава вредност георазноврсности и важност заштите геонаслеђа те описује примере из света и Хрватске користећи се географским картама и ИКТ-ом. (GEO SŠ C.1.1.)	♦ препознаје разлоге заштите појединих локалитета у Хрватској и свету
		♦ препознаје примере заштићеног геонаслеђа у свету и Хрватској
		♦ објашњава важност очувања геофразноврсности и геонаслеђа
3.2. Загађење животне средине и заштита природе	3.2.1. Ученик анализира узроке и последице угрожавања и загађења животне средине од локалног до глобалног нивоа те описује облике заштите природе са примерима у свету и Хрватској користећи се географским картама и ИКТ-ом. (GEO SŠ C.1.2.)	♦ препознаје главне узроке, изворе и облике онечишћења земљишта, воде и ваздуха
		♦ препознаје категорије управљања заштићеним природним подручјима према МУЗП-у (енг. IUCN)
		♦ упоређује категорије заштите природних подручја у Хрватској и њихова обележја
		♦ разликује обележја националних паркова Хрватске
		♦ интерпретира податке о глобалном затопљењу и могућим последицама
		♦ објашњава главне последице онечишћења земљишта, воде и ваздуха на примерима из света и Хрватске

⁶ (NN, br. 7/19.)

ПОДРУЧЈЕ 3. ОДРЖИВОСТ		
ПОТПОДРУЧЈЕ	ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ИЗ КУРИКУЛУМА	РАЗРАДА ОБРАЗОВНИХ ИСХОДА
3.2. Загађење животне средине и заштита природе	3.2.2. Ученик описује различите начине кориштења и збрињавања отпада те у њима активно учествује. (GEO SŠ C.2.1.)	<ul style="list-style-type: none"> интерпретира на примерима проблеме управљања отпадом у завичају, Хрватској и свету
3.3. Географски аспекти одрживог развоја	3.3.1. Ученик анализира одрживо управљање ресурсима мора и подморја са примерима из света и Хрватске. (GEO SŠ C.B.3.1.)	<ul style="list-style-type: none"> препознаје примере искоришћавања мора и подморја као извора енергије и хране
		<ul style="list-style-type: none"> препознаје економску улогу континентског плићака
		<ul style="list-style-type: none"> објашњава могућности, ограничења и опасности „ofshore” вађења рудног богатства
		<ul style="list-style-type: none"> објашњава еколошку улогу, вредност, угроженост и потребу заштите коралних гребена и мангрова
		<ul style="list-style-type: none"> закључује о важности и одрживости морског рибарства и марикултуре користећи се табеларним и графичким прилозима
	3.3.2. Ученик анализира утицај човека на земљиште, живи свет и биоразноликост на примерима из Хрватске и света користећи се географским картама и ИКТ-ом. (GEO SŠ C.1.9.)	<ul style="list-style-type: none"> препознаје главне факторе настанка земљишта
		<ul style="list-style-type: none"> именује главне врсте зоналних и азоналних земљишта
		<ul style="list-style-type: none"> разликује основна обележја и привредну вредност главних врста земљишта
		<ul style="list-style-type: none"> разликује природни и измењени биљни покривач, узроке и последице смањења биоразноликости и нестанка одређених станишта
		<ul style="list-style-type: none"> интерпретира географску расподелу главних врста земљишта
		<ul style="list-style-type: none"> објашњава процесе деградације земљишта и примере спречавања деградације

ПОДРУЧЈЕ 3. ОДРЖИВОСТ		
ПОТПОДРУЧЈЕ	ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ИЗ КУРИКУЛУМА	РАЗРАДА ОБРАЗОВНИХ ИСХОДА
3.3. Географски аспекти одрживог развоја	3.3.3. Ученик анализира град као организовани систем, истражује узроке температурних разлика у граду те предлаже начине и мере одрживог развоја градова. (GEO SŠ C.B.3.2.)	♦ препознаје елементе одрживог града (животна средина, привредна и демографска одрживост)
		♦ разликује обележја паметног, укључивог и одрживог града
		♦ упоређује обележја појединих елемената градског система (саобраћајни систем, збрињавање отпада, енергетски систем, намена површина)
	3.3.4. Ученик истражује и анализира позитивне и негативне последице мегапројеката на животну средину те њихову одрживост. (GEO SŠ C.3.3.)	♦ препознаје на примерима друштвено-економске последице градње мегапројеката
		♦ интерпретира на примерима из Хрватске и света како мегапројекти утичу на животну средину и одрживост
	3.3.5. Ученик истражује узроке и расправља о последицама технолошких погрешака на становништво, привреду и животну средину на примерима из Хрватске и света. (GEO SŠ C.B.3.4.)	♦ разликује примере индустријских, саобраћајних, нуклеарних, енергетских и информатичких хаварија
		♦ успоређује позитивне и негативне последице примене технологије на становништво, привреду, животну средину и просторну организацију
	3.3.6. Ученик анализира важност одрживог развоја на примерима из завичаја и Хрватске. (GEO SŠ C.3.5.)	♦ препознаје примере екоремедијације (нпр. одлагалишта отпада, каменолома, река)
		♦ препознаје проблематику управљања нуклеарним отпадом на примеру НЕ Кршко
		♦ аргументира важност и начине прочишћавања отпадних вода
		♦ интерпретира еколошко стање са аспекта одрживог развоја на примерима из Хрватске и света
		♦ објашњава на примерима важност енергетске одрживости
		♦ објашњава важност одрживог развоја туризма са аспекта капацитета природне основе

ПОДРУЧЈЕ 3. ОДРЖИВОСТ		
ПОТПОДРУЧЈЕ	ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ ИЗ КУРИКУЛУМА	РАЗРАДА ОБРАЗОВНИХ ИСХОДА
3.3. Географски аспекти одрживог развоја	3.3.7. Ученик истражује важност пољопривреде те анализира неравномерну распоређеност хране у свету. (GEO SŠ C.4.1.)	♦ препознаје предности и недостатке примене савремених технологија у производњи хране
		♦ упоређује највеће произвођаче и извознике/увознике главних прехранбених пољопривредних производа користећи се табеларним и графичким прилозима
		♦ објашњава глобалну распоређеност хране и начине решавања проблема потхрањености и глади у свету
		♦ закључује како природно-географски и друштвено-географски фактори утичу на развој и могућности различитих облика пољопривредне производње

3. СТРУКТУРА ИСПИТА

Испит садржи укупно 42 задатка (21 задатак вишеструког избора, 17 задатака кратког одговора и четири задатка продуженог одговора). Подручја испитивања заступљена су различитим бројем задатака зависно од времена потребног за усвајање образовних исхода појединог концепта из курикулума. Структура испита према подручјима испитивања приказана је у табели 4.

Табела 4. Структура испита према подручјима испитивања

ПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА	БРОЈ ЗАДАТАКА	БРОЈ БОДОВА	ЗАСТУПЉЕНОСТ БОДОВА У ИСПИТУ (%)
Просторни идентитет	4	6	10
Просторне организације и процеси	28	32	65
Одрживост	10	12	25
УКУПНО	42	50	100

Структура испита према подручјима испитивања те броју и врсти задатака приказана је у табелама 5. и 6.

Табела 5. Структура испита према врсти задатака

ВРСТА ЗАДАТАКА	БРОЈ ЗАДАТАКА	БРОЈ БОДОВА
Задаци вишеструког избора	21	21
Задаци кратког одговора	17	17
Задаци продуженог одговора	4	12
УКУПНО	42	50

Табела 6. Структура испита према подручјима испитивања те броју и врсти задатака

ВРСТА ЗАДАТАКА				
ПОДРУЧЈА ИСПИТИВАЊА	ЗАДАЦИ ВИШЕСТРУКОГ ИЗБОРА	ЗАДАЦИ КРАТКОГ ОДГОВОРА	ЗАДАЦИ ПРОДУЖЕНОГ ОДГОВОРА	УКУПНО
Просторни идентитет	2	1	1	4
Просторне организације и процеси	14	12	2	28
Одрживост	5	4	1	10
УКУПНО	21	17	4	42

4. ТЕХНИЧКИ ОПИС ИСПИТА

Технички опис испита подразумева трајање испита, изглед и начин решавања те прибор за решавање испита.

4.1. ТРАЈАЊЕ ИСПИТА

Испит из Географије траје **90 минута** без паузе. Ходограм provedбе је објављен на мрежној страници Националног центра за вањско вредновање образовања (www.ncvvo.hr).

4.2. ИЗГЛЕД ИСПИТА И НАЧИН РЕШАВАЊА

Кандидат добија сигурносну кесицу у којој се налазе сви испитни материјали. Садржај листова за концепт неће се бодовати.

Од кандидата се очекује да пажљиво прочитају упутства које ће долазити током решавања испита.

Уз сваку врсту задатака приложено је упутство за решавање. Важно је пажљиво прочитати упутство јер је у њему описан и начин означавања тачних одговора. Кандидати требају пажљиво прочитати упутства и придржавати их се током решавања испита. Примери упутстава за решавање појединих врста задатака налазе се у поглављу *Примери задатака*.

Задатке затвореног типа (вишеструког избора) кандидати решавају означавањем слова тачног одговора између понуђених на листу за одговоре. Слова тачних одговора означавају се знаком X. Ако кандидат за поједини задатак значи више од једног одговора, задатак ће се бодовати са 0 (нула) бодова без обзира на то шта је међу означенима и тачан одговор.

Задатке отвореног типа (кратког и продуженог одговора) кандидати решавају уписивањем тачног одговора писаним словима на предвиђено место назначено у упутству за решавање. У задацима продуженог одговора кандидати требају одговорити са неколико реченица, јасно и сажето, усмеравајући се на оно шта је битно за задатак. При решавању задатака продуженог одговора кандидати могу употребљавати лист за концепт, али не смеју заборавити преписати своје одговоре на предвиђено место у испитну књижицу.

Ако кандидат погрешно, треба да прецрта нетачан одговор, стави га у заграду, напише тачан одговор и стави параф (искључиво скраћени потпис, а не пуно име и презиме) поред тачног одговора.

У задацима отвореног типа (осим ако је одговор једно слово) не признају се одговори уписани великим штампаним словима.

Географска имена треба писати у складу са важећим правописом.

Графички прилози и географске карте саставни су делови испита.

4.3. ПРИБОР

Током писања испита допуштено је употребљавати само хемијску оловку којом се пише плавом или црном бојом.

5. ОПИС БОДОВАЊА

Кандидат у испиту може остварити 50 бодова.

У задацима вишеструког избора сваки тачно означен одговор на листу за одговоре доноси 1 бод. Успешним решавањем тих задатака кандидат може остварити 21 бод.

У задацима кратког одговора сваки тачан одговор доноси 1 бод. У задацима у којима се испитују географске вештине једним се бодом вреднује именовање и исправно означавање/препознавање траженог појма/појаве на географској карти и осталим графичким прилозима. Тачним решавањем задатака кратког одговора кандидат може остварити 17 бодова.

Задаци продуженог одговора вреднују се једним бодом, са два бода или максимално са три бода зависно од прецизности кандидатових одговора. Тачним решавањем задатака продуженог одговора кандидат може остварити 12 бодова.

Опис бодовања према врсти задатака приказан је у табели 7.

Табела 7. Опис бодовања према врсти задатака

ВРСТА ЗАДАТАКА	ОПИС БОДОВАЊА
Задаци вишеструког избора (1 бод)	1 бод – тачан одговор 0 бодова – нетачан одговор или одговор није наведен или су означена два или више одговора
Задаци кратког одговора (1 бод)	1 бод – тачан одговор 0 бодова – нетачан одговор или одговор није наведен
Задаци продуженог одговора (3 бода)	3 бода – одговор задовољава захтеве задатка, логично је структурисан, садржајан и усмерен на задатак 2 бода – задатак је делимично одговорен, нпр. тачно је именовано оно шта се тражи у задатку, присутан је и опис којем недостају информације или су само делимично тачне или су само делимично усмерене на задатак 1 бод – тачно је именовано оно шта се тражи, али недостаје опис или садржи нетачне информације или оне нису усмерене на задатак 0 бодова – нетачан одговор или одговор није наведен или одговор не задовољава ниједан од претходно наведених критеријума

6. ПРИМЕРИ ЗАДАТАКА

У овом су поглављу наведени примери задатака. Уз сваки пример задатка наведена су упутства за решавање задатка, тачан одговор, подручје испитивања, потподручје испитивања, образовни исход који се тим задатком испитује те начин бодовања (код задатака продуженог одговора).

6.1. ПРИМЕРИ ЗАДАТАКА ВИШЕСТРУКОГ ИЗБОРА

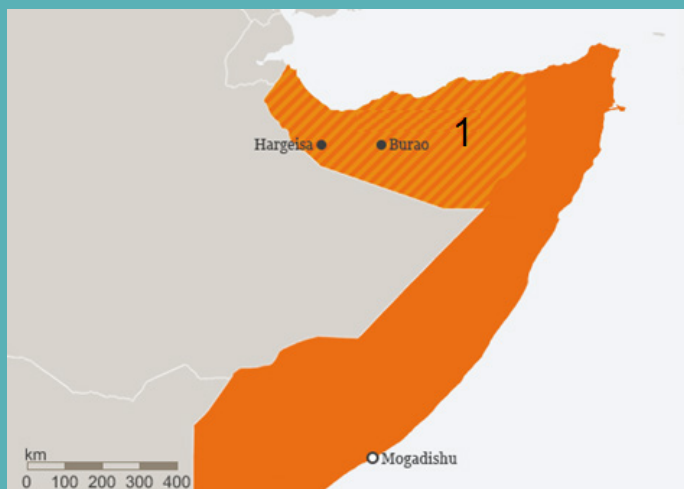
Задатак вишеструког избора састоји се од упутства (у ком је описан начин решавања задатка и које је заједничко за све задатке тог типа у низу), основе (у којој је постављен задатак) те од четири понуђена одговора од којих је један тачан.

Упутство за решавање задатака вишеструког избора гласи:

У следећим задацима од више понуђених одговора само је **један** тачан. Тачне одговоре морате означити знаком X на листу за одговоре. Тачан одговор доноси један бод.

Задатак:

Пажљиво посматрајте приложену географску карту.

Које је име самопроглашене међународно непризнате државе означене на карти бројем 1?

- A. Галмудуг
- B. Јубаланд
- C. Пунтланд
- D. Сомалиланд

ТАЧАН ОДГОВОР: D

ПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: *Просторни идентитет*

ПОТПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: 1.3. *Државне границе и погранична подручја у савременом свету*

ОБРАЗОВНИ ИСХОД: препознаје примере међународно признатих, деломично признатих и непризнатих држава на примерима из Европе и света

БОДОВАЊЕ:

1 бод – тачан одговор

0 бодова – нетачан одговор, одговор није означен или је означено више одговора

Задатак:

У којој су се епохи кенозоика појавили представници рода *Хомо*?

- A. у миоцену
- B. у плиоцену
- C. у плеистоцену
- D. у холоцену

ТАЧАН ОДГОВОР: C

ПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: *Просторне организације и процеси*

ПОТПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: 2.1. *Релјеф на Земљи*

ОБРАЗОВНИ ИСХОД: препознаје геолошку поделу на еоне, поделу палеозоику на ере и периоде те поделу палеогена, неогена и квартара на епохе

БОДОВАЊЕ:

1 бод – тачан одговор

0 бодова – нетачан одговор, одговор није означен или је означено више одговора

Задатак:

Пажљиво посматрајте приложену слику.

Слика приказује залеђену Темзу у време холоценске варијације климе. Који период доказује стање приказано на слици?

- A.** атлантски климатски оптимум
- B.** секундарни климатски оптимум
- C.** мало ледено доба
- D.** хладну зиму у најтоплијем делу холоцена

ТАЧАН ОДГОВОР: C

ПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: *Просторне организације и процеси*

ПОПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: 2.2. *Клима и климатске промене*

ОБРАЗОВНИ ИСХОД: препознаје доказе о промени климе током геолошке прошлости и у инструментално доба

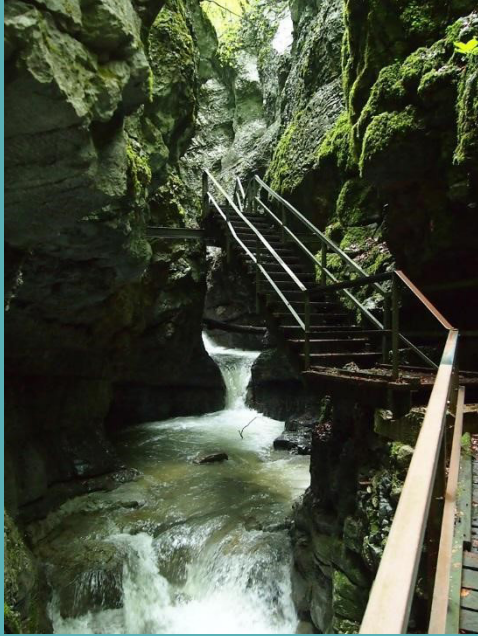
БОДОВАЊЕ:

1 бод – тачан одговор

0 бодова – нетачан одговор, одговор није означен или је означено више одговора

Задатак:

Пажљиво посматрајте приложену фотографију.

Који аспект георазноврсности представља локалитет на фотографији?

- A.** геолошки
- B.** геоморфолошки
- C.** климатски
- D.** педолошки

ТАЧАН ОДГОВОР: B

ПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: *Одрживост*

ПОТПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: 3.1. *Георазноврсност и геонаслеђе*

ОБРАЗОВНИ ИСХОД: препознаје примере заштићеног геонаслеђа у свету и Хрватској и разлоге њихове заштите

БОДОВАЊЕ:

1 бод – тачан одговор

0 бодова – нетачан одговор, одговор није означен или је означено више одговора

6.2. ПРИМЕРИ ЗАДАТАКА КРАТКОГ ОДГОВОРА

Задатак кратког одговора састоји се од упутства (у којем је описан начин решавања задатка и које је заједничко за све задатке тог типа у низу) и основе (најчешће питања) у којој је задано шта кандидат треба одговорити.

Упутство за решавање задатака кратког одговора гласи:

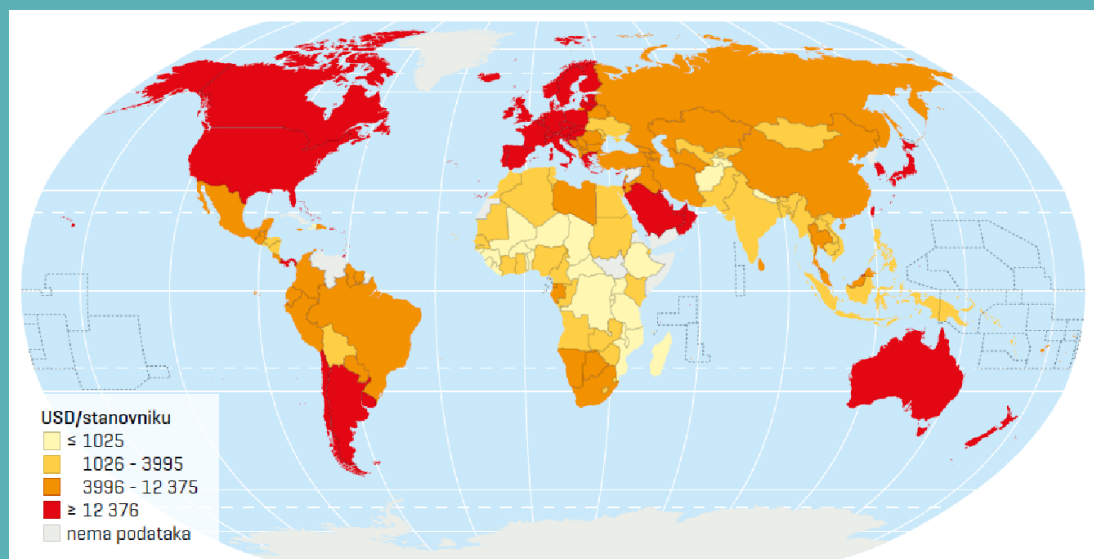
У следећим задацима одговорите кратким одговором (реч, слово или број) или допуните реченицу, карту односно табелу уписивањем садржаја који недостаје или одговорите најмање једном реченицом.

Одговоре упишите **само** на предвиђено место у испитној књижици.

Тачан одговор доноси један бод.

Задатак:

Пажљиво посматрајте приложену географску карту.

Države svijeta prema nacionalnom dohotku po stanovniku 2018. godine

Које је име државе Јужне Америке која је имала средњи нижи доходак по становнику?

ТАЧАН ОДГОВОР: Боливија

ПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: *Просторни идентитет*

ПОПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: 1.1. *Глобализација и поларизација света*

ОБРАЗОВНИ ИСХОД: интерпретира поларизацију света према привредној развијености

БОДОВАЊЕ:

1 бод – тачан одговор

0 бодова – нетачан одговор или одговор није наведен

Задатак:

Који је назив етапе (стадија) урбанизације у ком више од две трећине укупног становништва живи у великим градовима, већина активног становништва ради у терцијарним делатностима и јачају миграције из града у околину?

ТАЧАН ОДГОВОР: постиндустријска етапа (постиндустријска урбанизација, постиндустријски стадијум урбанизације)

ПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: *Просторне организације и процеси*

ПОТПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: 2.6. *Насеља*

ОБРАЗОВНИ ИСХОД: разликује етапе урбанизације

БОДОВАЊЕ:

1 бод – тачан одговор

0 бодова – нетачан одговор или одговор није наведен

Задатак:

Пажљиво посматрајте приложену фотографију.

Одговорите једном реченицом како земљиште и клима утичу на локацију привредне делатности приказане на фотографији.

ТАЧАН ОДГОВОР: Земљиште омогућава бављење ратарством, а клима утиче на врсту ратарских култура.

ПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: *Просторне организације и процеси*

ПОТПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: *2.7. Привредне делатности*

ОБРАЗОВНИ ИСХОД: разликује природно-географске и друштвено-географске факторе локације привредних активности на различитим примерима из Хрватске и света

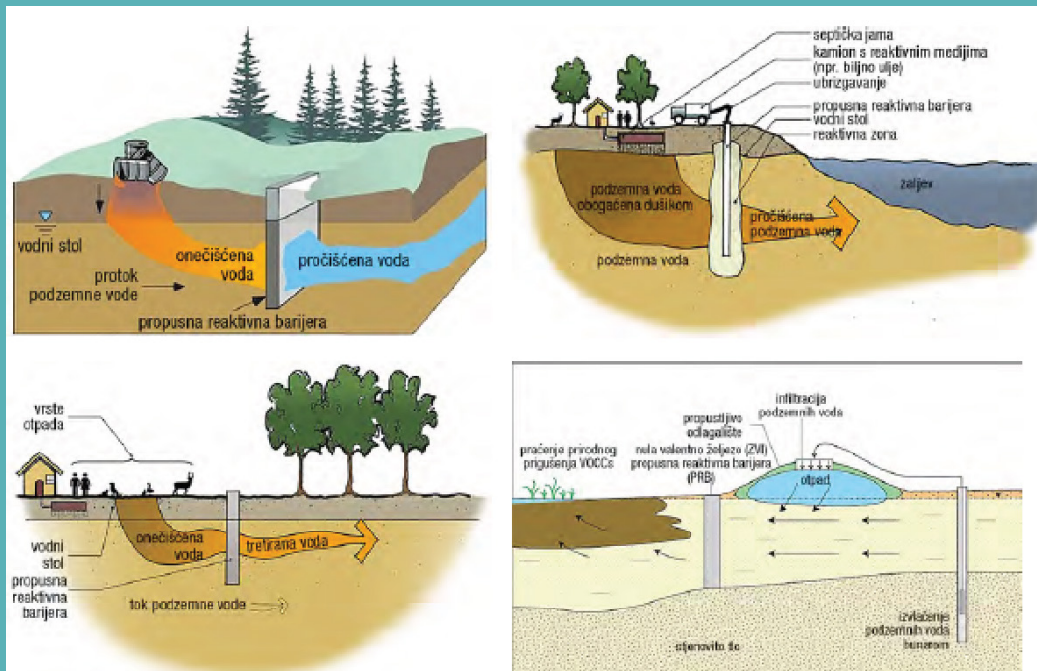
БОДОВАЊЕ:

1 бод – тачан одговор

0 бодова – нетачан одговор или одговор није наведен

Задатак:

Пажљиво посматрајте приложене цртеже.

Primjeri sanacije kontaminiranih područja

Како се назива приказани процес враћања загађеног или контаминираног подручја у његово првобитно стање?

ТАЧАН ОДГОВОР: екоремедијација

ПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: *Одрживост*

ПОТПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: 3.3. Географски аспекти одрживог развоја

ОБРАЗОВНИ ИСХОД: препознаје примере екоремедијације (нпр. одлагалишта отпада, каменолома, река)

БОДОВАЊЕ:

1 бод – тачан одговор

0 бодова – нетачан одговор или одговор није наведен

6.3. ПРИМЕРИ ЗАДАТАКА ПРОДУЖЕНОГ ОДГОВОРА

Задатак продуженог одговора састоји се од упутства (у којем је описан начин решавања задатка и који је заједничка за све задатке тог типа у низу) и основе (најчешће питања) у којој је задано шта кандидат треба одговорити.

У једном задатку продуженог одговора кандидат може остварити један, два или највише три бода.

Упутство за решавање задатака продуженог одговора гласи:

У следећим задацима одговорите са неколико реченица, јасно и сажето, усмеравајући се на оно шта је битно за задатак.

Одговоре упишите само на предвиђено место у испитној књижици.

Задатак:

Објасните утицај глобализације на туризам у свету са привредног, културног и еколошког аспекта.

МОДЕЛ ТАЧНОГ ОДГОВОРА:

– привредни аспект (било које од наведених образложења бодује се са једним бодом): туристичка тржишта отворена страним инвестицијама; пад цена рекламе, аранжмана и услуга због употребе интернета; доступност информација о дестинацијама

– културни аспект (било које од наведених образложења бодује се са једним бодом): поштивање норми понашања у дестинацијама; познавање културе дестинације/државе у коју путује турист

– еколошки аспект (било које од наведених образложења бодује се са једним бодом): повећани притисак на ресурсе (нпр. питка вода); повећано загађење и количина отпада; уништавање шума, обрадивих површина и земљишта због градње туристичке инфраструктуре

ПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: *Просторни идентитет*

ПОТПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: 1.1. *Глобализација и поларизација света*

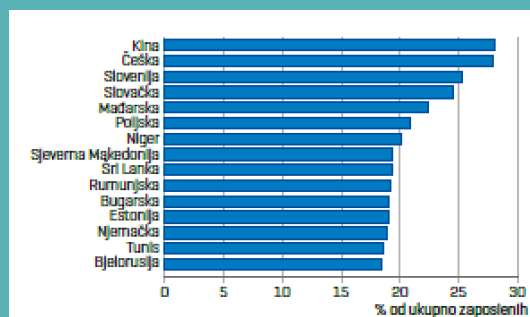
ОБРАЗОВНИ ИСХОД: објашњава утицај глобализације на поједине активности (трговина, туризам, саобраћај, пољопривреда, индустрија) и економију знања

БОДОВАЊЕ:

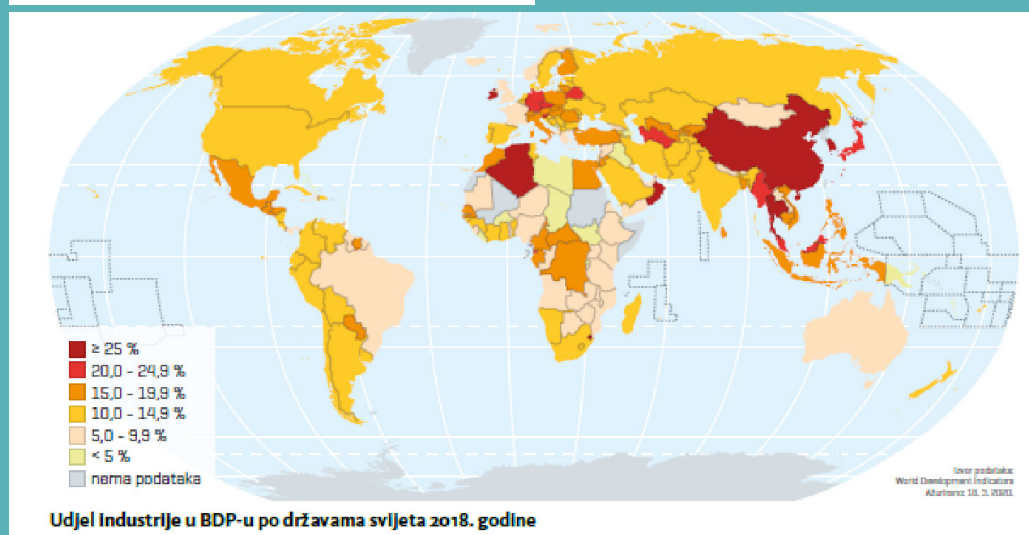
Опис модела бодовања приказан је у табели 7.

Задатак:

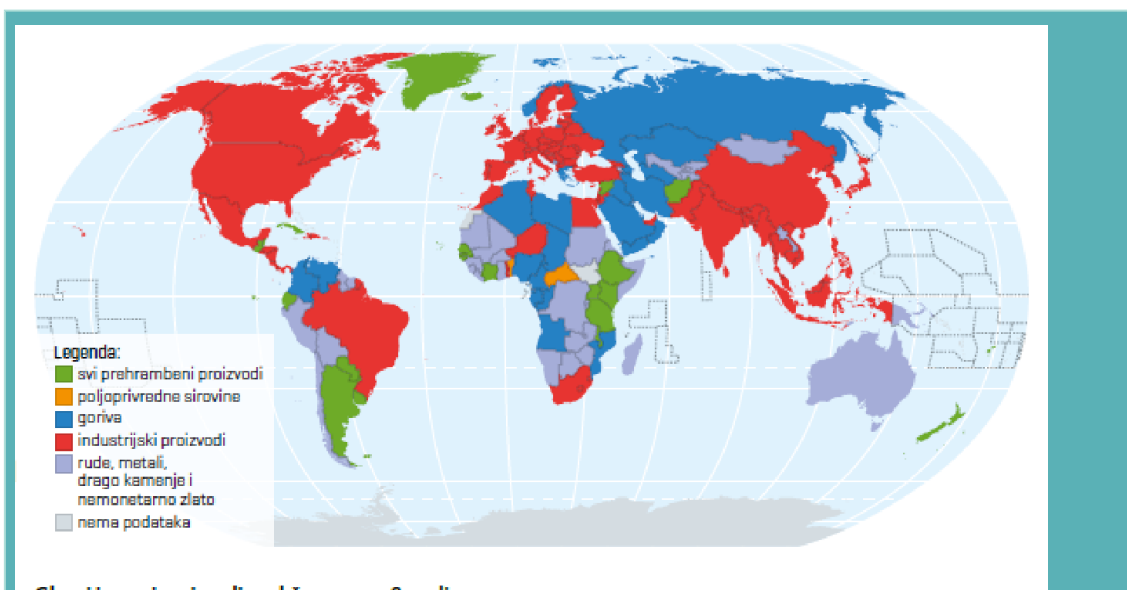
Пажљиво посматрајте приложени дијаграм и географске карте.

Države s najvećim udjelom industrijskih radnika u ukupnom broju zaposlenih 2017. godine

Udjel industrije u BDP-u po državama svijeta 2018. godine

Glavni izvozni proizvodi po državama 2018. godine

Објасните значај индустрије за привредни развој три државе које на сваком од континената Старог света имају највећи удео индустријских радника у укупном броју запослених.

МОДЕЛ ТАЧНОГ ОДГОВОРА:

Сваки тачан одговор бодује се са једним бодом.

Кина: индустрија запошљава више од четвртине свих запослених, остварује више од четвртине укупног БДП-а и обезбеђује већину извозних производа

Чешка: индустрија запошљава више од четвртине од свих запослених, остварује више од петине укупног БДП-а и обезбеђује већину извозних производа

Нигер: индустрија запошљава више од петине свих запослених, остварује мање од 10 процената укупног БДП-а и обезбеђује већину извозних производа

ПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: *Просторне организације и процеси*

ПОТПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: *2.7. Привредне делатности*

ОБРАЗОВНИ ИСХОД: закључује о значају индустрије за привредни развој на основу анализе података о индустријској производњи, броју запослених у индустрији и уделу у БДП-у

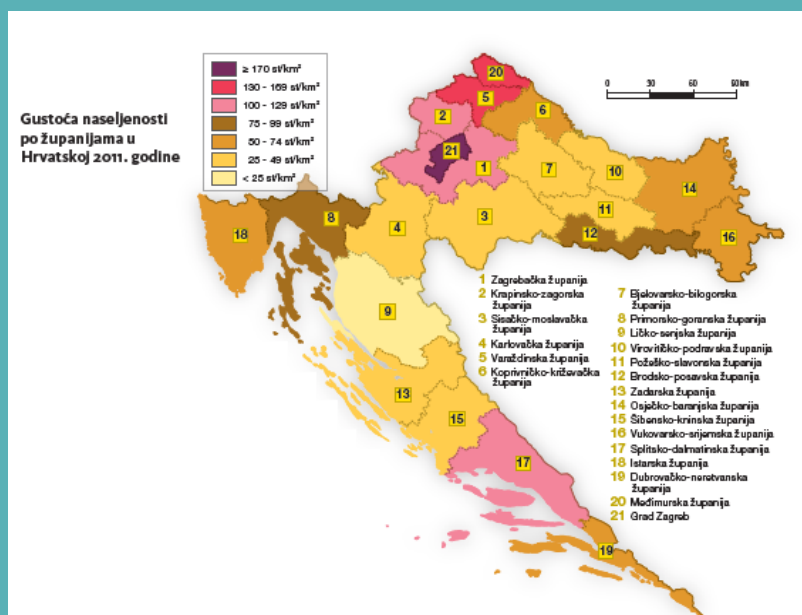
БОДОВАЊЕ:

Опис модела бодовања приказан је у табели 7.

Задатак:

Пажљиво погледајте приложене фотографије и географску карту.

Објасните предности и недостатке савремене валоризације субекуменских подручја у Хрватској с обзиром на њихову географску расподелу.

МОДЕЛ ТАЧНОГ ОДГОВОРА:

Географска расподела (бодује се једним бодом): подручје Планинске Хрватске (делови Личко-сењске и Приморско-горанске жупаније)

Валоризација (свако објашњење бодује се једним бодом, највише са два бода): самоопскрбна пољопривреда због мало обрадивог земљишта и неповољне климе; шумарство због великих површина шума; зимски (скијалишни) туризам у највишим подручјима

ПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: *Просторне организације и процеси*

ПОТПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: *2.5. Демографски процеси*

ОБРАЗОВНИ ИСХОД: издваја предности и недостатке савремене валоризације субекуменских подручја у Хрватској с обзиром на њихову географску расподелу

БОДОВАЊЕ:

Опис модела бодовања приказан је у табели 7.

Задатак:

Пажљиво погледајте приложене фотографије.

Упоредите позитивне и негативне резултате примене технологије на становништво и привреду.

МОДЕЛ ТАЧНОГ ОДГОВОРА:

Сваки тачан одговор бодује се са једним бодом уз услов да је наведен барем један резултат у свакој категорији.

Позитивни резултати: раст продуктивности (учинковитости), повећање сигурности, повећање квалитете услуга

Негативни резултат: отуђење (алијенација, недостатак непосредног дружења и сл.), злоупотреба технологије (у смислу неовлаштеност сакупљања података од људи и надзора над становништвом и сл.), смањење броја радних места

ПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: *Одрживост*

ПОДПОДРУЧЈЕ ИСПИТИВАЊА: 3.3. *Географски аспекти одрживог развоја*

ОБРАЗОВНИ ИСХОД: упоређује позитивне и негативне резултате примене технологије на становништво, привреду, животну средину и просторну организацију

БОДОВАЊЕ:

Опис модела бодовања приказан је у табели 7.

7. ПРИПРЕМА ЗА ИСПИТ

Литература за припрему испита из Географије сви су уџбеници за гимназијски програм и географски атласи које је одобрило Министарство знаности, образовања и младих.

Попис одобрених уџбеника може се наћи на мрежној страници Министарства знаности, образовања и младих (www.mzom.gov.hr).

Попис образовних исхода за свако подручје испитивања кандидатима може служити за проверу усвојенога знања.

Добро познавање начина испитивања значајно ће помоћи кандидатима да успешно реше задатке у испиту.

Кандидатима се саветује:

- проучавање подручја испитивања и примера задатака
- решавање спроведених испита
- актуализација бројчаних података из публикација Државног завода за статистику, УН-а и специјализиованих организација УН-а
- праћење најважнијих догађаја у Хрватској и свету у медијима и стручним часописима.

Начин полагања испита државне матуре као и мере које се изричу у случају недозвољеног понашања ученика су прописани Правилником о полагању државне матуре (Народне новине, 1/13, 41/19, 127/19, 55/20, 53/21, 126/21 и 19/23).

